

PARTNERSTWA SAMORZĄDÓW LOKALNYCH DOLNEGO ŚLĄSKA I CZECH

Finansowane ze środków Ministerstwa
Spraw Zagranicznych RP w ramach konkursu
„Forum Polsko-Czeskie na rzecz zbliżenia
społeczeństw, pogłębionej współpracy i
dobrego sąsiedztwa 2023

Partnerstwa samorządów lokalnych Dolnego Śląska i Czech

Paradyplomacja, czyli współpraca międzynarodowa pomiędzy samorządami lokalnymi i ich mieszkańcami jest jednym z wymiarów dyplomacji, którego znaczenie stale rośnie w ostatnich latach. Łatwy dostęp do podróżowania, szybka wymiana informacji i umiędzynarodowienie niemal każdej dziedziny życia sprawiły, że współpraca zagraniczna nie jest już wyłączną domeną dyplomatów i rządów państw. Znaczenia nabierają dwa inne rodzaje dyplomacji takie jak: dyplomacja publiczna, która angażuje obywateli, media, społeczeństwo obywatelskie etc. Drugą formą jest paradyplomacja, czyli współpraca międzynarodowa samorządów oraz wspólnot lokalnych. Klasyczna dyplomacja odbywa się w formie g2g – government to government (rząd do rządu). Obecnie coraz większe znaczenie zyskują formaty p2p – people to people (ludzie do ludzi), p2g people to government (ludzie do rządu) czy g2p government to people (rząd do ludzi).

Paradyplomacja i dyplomacja publiczna zyskują na znaczeniu, ponieważ rośnie znaczenie i rola opinii publicznej w sferze działań międzynarodowych. Opinia publiczna ma coraz większy wpływ na decyzje podejmowane w sferze międzynarodowej zarówno przez rządy państw, jak również organizacje międzynarodowe, ale także podmioty prywatne czy organizacje społeczeństwa obywatelskiego. Nabiera coraz większego znaczenia, co obywatele danego państwa czy kluczowe grupy społeczne w państwach narodowych myślą na temat jakiejś istotnej kwestii dotyczącej stosunków międzynarodowych. Konsekwencją takiego stanu rzeczy jest rosnące zaangażowanie państw w kreowanie własnej dyplomacji publicznej, której celem jest promocja swoich poglądów i idei, a w konsekwencji zwiększania miękkiej siły państwa. Podobną rolę odgrywa paradyplomacja, czyli współpraca samorządów lokalnych, która może być istotnym uzupełnieniem polityki zagranicznej państwa. Dzięki działaniom paradyplomacji można dotrzeć do szerokich grup społecznych, do których zazwyczaj nie docierają klasyczne działania dyplomacji publicznej.

Z punktu widzenia samorządów lokalnych zaangażowanie się we współpracę zagraniczną z samorządami w innych krajach przyczynia się do podniesienia jakości życia mieszkańców danej wspólnoty lokalnej, a także do wspierania rozwoju lokalnego. Wspólnoty lokalne, które prowadzą współpracę zagraniczną, wymianę z innymi samorządami rozwijają się lepiej niż te, które tego nie robią. A jakość życia mieszkańców we wspólnotach lokalnych zaangażowanych w paradyplomację jest wyższa niż w samorządach, które tego nie robią. Współpraca zagraniczna nie jest podstawowym zadaniem samorządów lokalnych.

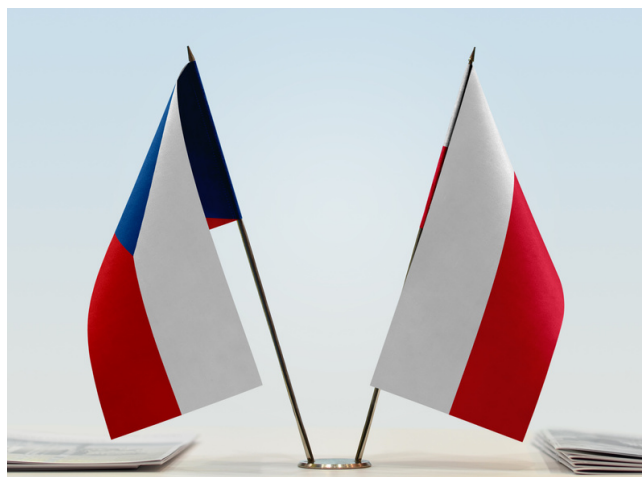
Jest natomiast usługą dodatkową, usługą zaspokajającą potrzeby wyższe społeczności lokalnych. Świadczenie takiej wysublimowanej usługi powoduje wyższą jakość życia mieszkańców, niż w samorządach, które takich usług swoim mieszkańcom nie świadczą.

Celem niniejszego raportu jest opisanie stanu i perspektyw współpracy samorządów lokalnych Dolnego Śląska i Czech oraz wypracowanie rekomendacji działań dla wspierania rozwoju współpracy międzynarodowej na najniższym szczeblu. Raport powstał w ramach projektu: „Partnerstwa samorządów lokalnych Dolnego Śląska i Czech”, koordynowanego przez Fundację Partnerstwa Międzynarodowego z siedzibą we Wrocławiu oraz Regionalne Stowarzyszenie Euroregion Pogranicza Czech, Moraw i Ziemi Kłodzkiej - Euroregion Glacensis z siedzibą w Rychnov nad Kněžnou na terenie kraju hradeckiego w Republice Czeskiej. Projekt jest realizowany dzięki wsparciu finansowemu Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP w ramach konkursu grantowego: Forum Polsko-Czeskie na rzecz zbliżenia społeczeństw, pogłębionej współpracy i dobrego sąsiedztwa 2023.

Podstawą do opracowanie raportu była ankieta przeprowadzona online rozestana do wszystkich samorządów lokalnych w województwie dolnośląskim w Polsce oraz w kraju hradeckim w Republice Czeskiej. W Województwie Dolnośląskim funkcjonuje 200 jednostek samorządu lokalnego. Są to: Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, 30 powiatów, w tym 4 miasta na prawach powiatu, 35 gmin miejskich, 56 gmin miejsko-wiejskich oraz 78 gmin wiejskich.

W kraju hradeckim jest 448 samorządów lokalnych. Ankieta zawierała 16 pytań takich samych dla samorządów w obu krajach. Pytania ankiety w załączniku nr 1 do raportu.

Ankiety wypełniło 29 samorządów na Dolnym Śląsku oraz 46 w kraju hradeckim. W tym na Dolnym Śląsku 11 samorządów nie prowadzi współpracy z partnerem w Republice Czeskiej, z czego siedem nie zamierza w przyszłości nawiązać takiej współpracy. W kraju hradeckim 12 samorządów posiada partnera do współpracy w Polsce, a spośród 34 samorządów, które tego nie robią 14 jednostek deklaruje chęć nawiązania takiej współpracy.

Ogólna charakterystyka partnerstw

Polsko-czeska współpraca samorządów cechuje się asymetrią, wynikającą z różnic pomiędzy strukturami samorządów w obu krajach. W Polsce samorząd jest trzystopniowy i składa się z 2478 gmin, w tym 66 miast na prawach powiatu, 314 powiatów oraz 16 województw. Natomiast w Republice Czeskiej jest dwustopniowy i jest złożony z 6258 gmin i 14 krajów, czyli regionów. Oznacza to, że czeskie jednostki samorządu terytorialnego są dużo mniejsze od swoich polskich odpowiedników. Asymetria powoduje, że wiele polskich samorządów posiada więcej niż jednego partnera w Republice Czeskiej. Rekordzistą jest gmina Radków, która podpisała porozumienia o współpracy aż z 20 samorządami w Czechach. A wiele miast na Dolnym Śląsku: Jelenia Góra, Świdnica, Kłodzko czy Strzelin posiadają po 2 czy 3 partnerskich samorządów w Czechach.

Trzeba przy tym pamiętać, że gminy czeskie składają się tylko z jednej miejscowości – miasta czy wsi. Natomiast większość gmin polskich obejmuje albo wiele wsi albo miasto i okoliczne wsie. Tylko duże gminy składają się wyłącznie z jednego miasta. Bardzo wiele czeskich gmin jest tak mała, że nie posiada w ogóle zasobów, ani potencjału do prowadzenia współpracy zagranicznej. To samo dotyczy w Polsce tylko nielicznych, najmniejszych i najstarszych gmin wiejskich.

Taka sama asymetria dotyczy samorządów regionalnych. Stąd Województwo Dolnośląskie współpracuje w Czechach z 5 regionami. W tym z czterema, z którymi Dolny Śląsk dzieli bezpośrednią granicę oraz z jednym regionem wewnątrz kraju. Asymetria prowadzi również do zawierania partnerstw pomiędzy różnymi nierównorzędnymi szczeblami samorządu lokalnego. Na przykład Powiat Lubański na Dolnym Śląsku posiada partnerstwo z Krajem Libereckim w Czechach. W tym przypadku większym partnerem jest Kraj Liberecki, jednak mimo to partnerstwo może efektywnie funkcjonować.

Asymetria pomiędzy samorządami dotyczy struktur i wielkości jednostek administracyjnych. Natomiast na polsko-czeskim pograniczu istnieje bardzo duża spójność jeśli chodzi o wyzwania, problemy i zagadnienia, z którymi stykają się wspólnoty lokalne. Bardzo porównywalny jest potencjał gospodarczy po obu stronach. Można założyć, że jest on najbardziej wyrównany w porównaniu z innymi obszarami granicznymi w Polsce. To samo dotyczy wyzwań, z którymi mierzą się samorzady takimi jak infrastruktura drogowa, niewystarczająca liczba transgranicznych połączeń transportowych, rozwój turystyki, ochrona środowiska, bezpieczeństwo czy gospodarowanie zasobami naturalnymi.

W obu regionach tylko na poziomie regionalnym oraz w stolicach regionów istnieją w administracji wydziały współpracy z zagranicą. W największych miastach regionów współpracą zagraniczną zajmuje się jedna osoba. A w małych gminach współpraca zagraniczna jest realizowana jako dodatkowe zadanie wydziału odpowiedzialnego za promocję, rozwój lokalny, turystykę, kulturę czy sport. W najmniejszych gminach współpracą zagraniczną zajmuje się osobiście burmistrz, wójt lub ich zastępcy.

Jedynym międzynarodowym zrzeszeniem samorządów, do którego należą samorządy lokalne biorące udział w ankiecie jest Euroregion Glacensis. Informacja ta nie dotyczy miasta Wrocław i Województwa Dolnośląskiego, które są członkami kilkunastu zrzeszeń międzynarodowych.

Tematy i formy współpracy

Polsko-czeska współpraca samorządów obejmuje wszystkie klasyczne tematy współpracy samorządowej. Przede wszystkim są to projekty miękkie obejmujące współpracę w zakresie kultury, sportu, turystyki, partnerstwa szkół i współpracy organizacji pozarządowych, straży pożarnych, seniorów, klubów sportowych. Pojawiają się również partnerstwa izb gospodarczych i działania zmierzające do wspierania przedsiębiorczości, rozwoju obszarów wiejskich czy wspólną promocję turystyczną. W tym aspekcie współpraca polsko-czeska jest podobna do paradyplomacji pomiędzy innymi krajami.

Jest również aspekt, który czyni tę współpracę wyjątkową. Ze względu na wspólną granicę i zbieżne wyzwania dla wspólnot lokalnych pojawiają się w polsko-czeskiej paradyplomacji projekty twarde o charakterze infrastrukturalnym. Takie jak budowa lokalnych połączeń drogowych, transgranicznych ścieżek rowerowych, szlaków turystycznych i innej infrastruktury turystycznej, jak np. wieże i tarasy widokowe, parkingi i przystanki dla postoju rowerów. Unikalne są również projekty związane z ochroną przed katastrofami naturalnymi, systemami wzajemnego ostrzegania się i informowania o zagrożeniach, a także transgranicznej retencji wody i zarządzania zasobami wody.

Czynniki ułatwiające i utrudniające współpracę

Przedstawiciele polskich i czeskich samorządów lokalnych, biorący udział w ankiecie są zgodni, że podstawowym czynnikiem sprzyjającym współpracy jest podobieństwo samorządów. Partnerstwa powinny być tworzone na podstawie podobnego potencjału i wielkości, charakteru samorządu, na przykład miejscowości turystyczne, kurorty, przemysłowe, poprzemysłowe etc. Ponadto do czynników ułatwiających współpracę zaliczono: bliskość geograficzną, niską barierę językową. Szczególnie podkreślano dwa czynniki ważne dla rozwoju współpracy. Są to: możliwość wspólnego aplikowania o fundusze unijne z programów terytorialnej współpracy transgranicznej INTERREG oraz funduszu mikroprojektów, zarządzanych przez Euroregiony Glacensis i Nysa, które są podprojektem programu INTERREG. Więcej na temat znaczenia obu programów w akapicie dotyczącym finansowania.

Ponadto absolutnie kluczowe znaczenie we współpracy międzynarodowej samorządów odgrywa czynnik ludzki. Współpraca funkcjonuje dzięki liderom lokalnym, którzy ją animują i rozwijają. Mogą to być lokalni samorządowcy lub lokalni liderzy opinii, przedstawiciele innych instytucji, szkół, domów kultury, klubów sportowych, organizacji pozarządowych. W odróżnieniu od klasycznej dyplomacji, która oparta jest na czynniku instytucjonalnym, formalnym czy wzajemnych interesach, a czynnik ludzki jest wtórny wobec czynnika instytucjonalnego. W paradyplomacji zaangażowanie jednostek i osobiste relacje pomiędzy zaangażowanymi we współpracę osobami są kluczowe dla rozwoju partnerstw. Przedstawiciele samorządów biorący udział w ankiecie wskazują, że częste zmiany personalne powodują istotne utrudnienia w rozwoju współpracy. Stąd wniosek, że dbałość i docenienie osób zaangażowanych we współpracę zagraniczną jest ważną kwestią dla utrzymania i rozwoju współpracy międzynarodowej na poziomie lokalnym.

Otoczenie instytucjonalne na polsko-czeskim pograniczu

Polsko-czeskie pogranicze jest jednym z najlepiej zorganizowanych obszarów przygranicznych w Polsce. Na obszarze Dolnego Śląska funkcjonują dwa bardzo aktywne Euroregiony: Nysa oraz Glacensis. Euroregiony organizują współpracę samorządów lokalnych po obu stronach granicy. Oba Euroregiony pełnią kluczową rolę dla wspierania współpracy. Euroregiony dysponują również ważnym instrumentem wspierania współpracy lokalnej. Jest to fundusz mikroprojektów dla wspierania współpracy na szczeblu lokalnym w formie people to people. Fundusz mikroprojektów funkcjonuje w ramach Programu Współpracy Transgranicznej INTERREG.

W przypadku współpracy polsko-niemieckiej kluczowym punktem wsparcia współpracy samorządowej jest poziom władz regionalnych. W przypadku współpracy polsko-czeskiej wydaje się, że główną rolę do odegrania mają Euroregiony.

Na Dolnym Śląsku działa również inny instrument dla kształtowania polsko-czeskiego pogranicza. Jest to Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej NOVUM z siedzibą w Jeleniej Górze.

EUWT zostało utworzone w 2015 roku. Jego członkami są Województwo Dolnośląskie, czeskie regiony, które bezpośrednio graniczą z Dolnym Śląskiem: Liberec, Hradec Kralove, Pardubice i Ołomuniec oraz polskie i czeskie stowarzyszenia tworzące Euroregiony Nysa i Glacensis. Razem jest to dziewięciu partnerów, stąd nazwa NOVUM od cyfry dziewięć po łacinie. EUWT wraz z Euroregionami tworzą otoczenie instytucjonalne dla planowania i rozwoju współpracy lokalnej na pograniczu polsko-czeskim.

Finansowanie

Współpraca samorządów z Polski i Czech w obszarze przygranicznym jest finansowana niemal wyłącznie z funduszy unijnych w ramach transgranicznego INTERREG i funduszu mikroprojektów. Zdobycie finansowania z jednego z tych funduszy lub obu z nich jest wymieniane jako ważna motywacja do współpracy. Samorządy biorące udział w ankiecie praktycznie nie finansują współpracy polsko-czeskiej z innych źródeł. Środki własne na współpracę zagraniczną przeznaczają tylko samorządy regionalne i największe miasta. Mniejsze gminy nie dysponują budżetem na współpracę zagraniczną w ogóle lub jest niewielki i wydawany na pokrycie kosztów podróży przedstawicieli administracji.

W ankiecie praktycznie nie pojawiają się przypadki wspólnego aplikowania o środki zewnętrzne na wspólne działania poza INTERREG. Wydaje się to logiczne, ponieważ w pierwszej kolejności samorządy koncentrują się na wykorzystaniu zasobów funduszu INTERREG.

Wszyscy biorący udział w ankiecie potwierdzają pozytywne doświadczenia z udziału w projektach współpracy transgranicznej finansowanych ze środków INTERREG. Po stronie polskiej pojawiły się dwie uwagi na temat negatywnych doświadczeń, związanych ze zbyt dużym obciążeniem wymagań administracyjnych, skomplikowanymi procedurami zarządzania i rozliczania projektów. W komentarzach pojawił się postulat uproszczenia procedur, szczególnie dla małych samorządów, które nie dysponują rozbudowanymi strukturami administracyjnymi.

Program Interreg będzie w swojej istocie bardziej skomplikowany pod względem obsługi administracyjnej niż programy krajowe lub fundusze UE zarządzane na szczeblu krajowym, w których nie uwzględnia się aspektów transgranicznych i kryteriów współpracy. Jednak na okres 2021-2027 udało się w zasadniczy sposób uprościć obsługę administracyjną związaną z wykorzystywaniem środków z programu Interreg, poprzez wprowadzenie różnych wydatków ryczałtowych i stawek jednostkowych. Istotną korzyścią jest również uproszczenie sposobu składania projektów o niewielkim zakresie w funduszach małych projektów zarządzanych przez poszczególne euroregiony. Wcześniejszy skomplikowany wniosek elektroniczny w tzw. jednolitym środowisku metodycznym, który miał taki sam zakres jak wniosek na projekty infrastrukturalne opiewające na kilka milionów, został zastąpiony prostą i przejrzystą aplikacją internetową.

Oczekiwania wsparcia dla rozwoju współpracy

W ankiecie pytaliśmy samorzady lokalne jakiego wsparcia dla swojej współpracy międzynarodowej oczekiwaliby od administracji wyższego szczebla, władz regionalnych i krajowych czy Unii Europejskiej. Odpowiedzi samorządów można porządkować do trzech głównych postulatów.

Po pierwsze samorzady oczekiwałyby wsparcia finansowego na realizację projektów współpracy zagranicznej samorządów lokalnych oraz wsparcia w dotarciu do informacji na temat źródeł finansowania na poziomie regionalnym, krajowym czy europejskim. Oczekiwanie wsparcie dotyczy również pomocy w procesie aplikowania, wdrażania i rozliczania projektów finansowanych ze źródeł zewnętrznych.

Po drugie wsparcie merytoryczne w postaci szkoleń osób, które zajmują się współpracą międzynarodową na szczeblu lokalnym. Ponadto samorządom zależałoby na możliwości udziału w wydarzeniach szczebla regionalnego i krajowego, wizytach studyjnych etc., a także wsparcia w zakresie poszukiwania partnerów do współpracy. Po trzecie oczekiwanie wobec Unii Europejskiej polega na uproszczeniu procedur pozyskiwania, wdrażania i rozliczania projektów z programów transgranicznych. Problemem jest również system refundacji wydatków w projektach, co przy długim czasie oczekiwania na zwrot poniesionych nakładów jest dużym wyzwaniem dla wielu samorządów.

Rekomendacje - przede wszystkim kontynuacja

Główną rekomendacją dotyczącą współpracy samorządowej na polsko-czeskim pograniczu jest kontynuacja całości współpracy, która już obecnie funkcjonuje. Współpraca na tym pograniczu jest różnorodna, obejmuje szeroki wachlarz tematów, angażuje wiele samorządów, instytucji i podmiotów społeczeństwa obywatelskiego. Ważne, aby działania były kontynuowane, a nowe elementy pojawiały się ewolucyjnie i w miarę pojawiania się nowych potrzeb po obu stronach granicy.

Rekomendacje dla społeczeństwa obywatelskiego

1

Rolą organizacji społeczeństwa obywatelskiego jest wspieranie współpracy międzynarodowej samorządów poprzez pełnienie roli think tanku, wypracowanie innowacyjnych metod wspierania paradyplomacji. Przykładem takiego działania może być projekt zrealizowany przez Fundację Partnerstwa Międzynarodowego we współpracy z partnerem z Niemiec Bildungswerk für Kommunalpolitik Sachsen (Ośrodek Kształcenia Samorządowego Saksonii): Stowarzyszenia miast partnerskich - instrument wspierania paradyplomacji - stan obecny i rekomendacje. W ramach projektu opisaliśmy funkcjonowanie, wyzwania i perspektywy rozwoju stowarzyszeń miast partnerskich, które funkcjonują w Świdnicy, Nysie i Brzegu Dolnym w Polsce oraz Miśni i Riesie w Saksonii. Celem projektu było opisanie stowarzyszeń miast partnerskich, jako dobrej praktyki, która może być wdrożona również w innych miastach w Polsce, a także w Czechach.

Kolejna dobra praktyka, która warta jest szczegółowej analizy to zagadnienie członkostwa samorządów małych i średnich gmin w międzynarodowych sieciach współpracy. Celem działania byłaby analiza rynku międzynarodowych stowarzyszeń i zrzeszeń pod kątem ich oferty dla małych i średnich samorządów. Jednym z przykładów takiego działania jest sieć ALDA Europejskie Stowarzyszenie Demokracji Lokalnej afiliowane przy Radzie Europy, które dla samorządów małych i średnich miast w północnych Włoszech oferuje usługę pozyskiwania, zarządzania i rozliczania projektów unijnych. Dzięki temu małe samorządy mogą uczestniczyć w projektach unijnych nawet, jeśli nie mają własnych zasobów administracyjnych do obsługi takich projektów. Warto przeanalizować także inne produkty i usługi organizacji międzynarodowych adresowane do małych i średnich samorządów.

2

3

Innym zagadnieniem innowacyjnym wartym analizy są partnerstwa małych i średnich miast o charakterze globalnym, to znaczy wychodzącym geograficznie poza Europę. Dotychczasowa współpraca zagraniczna małych i średnich samorządów zarówno na Dolnym Śląsku, jak i w Czechach koncentruje się niemal wyłącznie na współpracy z partnerami w Europie lub najbliższym jej sąsiedztwie. Należałoby przygotować analizę przypadków korzyści partnerstw małych i średnich samorządów z partnerami odległymi geograficznie np. w Korei Południowej, Japonii, Stanach Zjednoczonych czy innych odległych krajach. Celem działania byłoby wypracowanie metodologii nawiązywania takich ambitnych partnerstw, a także pokazania korzyści wynikającej ze współpracy, aby przekonać lokalnych decydentów i opinię publiczną wspólnot lokalnych do sięgania po bardziej ambitne działania międzynarodowe.

Rekomendacje dla samorządów lokalnych

Wspieranie obecnie istniejących stowarzyszeń miast partnerskich, które już teraz zajmują się planowaniem, realizacją, identyfikowaniem kolejnych podmiotów do współpracy oraz pozyskiwaniem finansowania. Stowarzyszenia powinny skupiać przedstawicieli kluczowych środowisk istotnych dla realizacji współpracy zagranicznej. Dzięki funkcjonowaniu stowarzyszeń można zapewnić kontynuację i trwałość współpracy. Ponadto stowarzyszenie jest ważne dla zwiększenia akceptacji społecznej dla współpracy międzynarodowej oraz wprowadzenia wymiaru obywatelskiego i oddolnego w partnerstwa. W celu tych działań można wykorzystać istniejące struktury na poziomie euroregionów.

2

Samorzady mogłyby rozważyć (w ramach swoich możliwości) przystąpienie do sieci współpracy – networków, które pomogłyby w realizacji projektów, wypracowania i transferu dobrych praktyk, rozwiązań dla współpracy w określonych tematach.

Przygotowanie na poziomie samorządu roboczego dokumentu określającego długofalowe priorytety geograficzne i tematyczne rozwoju współpracy zagranicznej. Praca nad dokumentem pozwoli na głębszą refleksję nad celami i instrumentami współpracy zagranicznej. Posiadanie dokumentu przyczyni się również do większej trwałości współpracy oraz monitorowania jej efektywności. Podczas pracy nad dokumentem można skorzystać z doraźnej pomocy ekspertów zewnętrznych, którzy pomogą sformułować rekomendacje dopasowane do charakterystyki i potencjału konkretnego samorządu.

1

3

4

Dla urozmaicenia partnerstw i zwiększenia ich atrakcyjności można rozważyć rozszerzenie współpracy o kolejnego partnera z innego kraju. W przypadku Dolnego Śląska i Czech naturalnym „trzecim” partnerem mogą być samorządy niemieckie, ale również francuskie czy ukraińskie.

Rekomendacje dla Euroregionów i EUWT

Kontynuacja wsparcia merytorycznego i organizacyjnego dla współpracy samorządów lokalnych po obu stronach granicy. Wspieranie i pośrednictwo w nawiązywaniu nowych partnerstw pomiędzy samorządami, które nie współpracowały dotychczas.

1

2

Podjęmowanie działań na rzecz stworzenia formatów i platform wymiany doświadczeń i dobrych praktyk, a także promocji projektów pomiędzy samorządami prowadzącymi współpracę międzynarodową. Szczególne wsparcie małych samorządów, które nie dysponują własnymi zasobami dla realizacji współpracy z zagranicą.

Docenienie i wyróżnienie, a także nagłośnienie publiczne działań liderów współpracy transgranicznej, którzy są szczególnie zaangażowani we współpracę samorządów i wspólnot lokalnych na obszarze pogranicza polsko-czeskiego.

3

Rekomendacje dla samorządu wojewódzkiego

1

Województwo Dolnośląskie oraz Kraj Královohradecký są inicjatorami i członkami założycielami EUWT NOVUM, a także Dolny Śląsk jest członkiem Euroregionu Nysa. Ważne jest kontynuowanie wspierania tych ważnych podmiotów, które organizują współpracę tran graniczną na polsko-czeskim pograniczu.

2

Wiele instytucji poległych samorządowi Województwa jest zaangażowanych we współpracę polsko-czeską. Są to przede wszystkim: Dolnośląska Służba Dróg i Kolej, Dolnośląski Ośrodek Kształcenia Nauczycieli, Ośrodek Kultury i Sztuki, Dolnośląska Agencja Współpracy Gospodarczej. Ważna jest kontynuacja tego zaangażowania. Podobnie jest po stronie czeskiej.

3

Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego oraz władze kraju hradeckiego są reprezentowane w Komitecie Monitorującym Programu Współpracy Terytorialnej INTERREG Polska-Czechy. Jest to najważniejszy instrument wsparcia finansowego polsko-czeskiej współpracy transgranicznej. Komitet jest miejscem definiowania priorytetów współpracy polsko-czeskiej oraz podejmowania decyzji o wsparciu konkretnych projektów na rzecz rozwoju pogranicza. Ważne, aby program ułatwiał rozwijanie współpracy międzynarodowej także małych i średnich gmin, które dotychczas nie podejmowały takiej współpracy.

Rekomendacje dla Ministerstwa Spraw Zagranicznych

Opracowanie priorytetów współpracy samorządowej, na wzór priorytetów dyplomacji publicznej i kulturalnej (MSZ opracowuje co roku priorytety tematyczne dyplomacji publicznej i kulturalnej). Dokument powinien zawierać rekomendacje kierunkowe i tematyczne dla samorządów, oraz powinien być skonsultowany z korporacjami samorządowymi. Dokument winien być opracowany przynajmniej raz w trakcie każdej kadencji samorządów.

2

1

Ministerstwa Spraw Zagranicznych obu krajów mogłyby w ramach społecznego i obywatelskiego wymiaru polityki zagranicznej organizować konkursy grantowe na wspieranie innowacyjnych projektów współpracy samorządów lokalnych. Wsparcie powinno obejmować wyłącznie projekty o charakterze innowacyjnym. Zwykła współpraca samorządów lokalnych musi być finansowana z własnych środków bądź z funduszy europejskich, regionalnych i innych instytucji.

Bartłomiej Ostrowski – od 2022 Prezes Zarządu Fundacji Partnerstwa Międzynarodowego we Wrocławiu. W latach 2020-2022 Wiceprzewodniczący ALDA Europejskie Stowarzyszenie Demokracji Lokalnej, network afiliowany przy Radzie Europy w Strasburgu. Były Dyrektor Wydziału Współpracy z Zagranicą Dolnego Śląska i Dyrektor Przedstawicielstwa Dolnego Śląska przy UE w Brukseli. Pracował jako dyplomata – Wicedyrektor Instytutu Polskiego w Moskwie. Prowadzi zajęcia na Uniwersytecie Wrocławskim z zakresu dyplomacji publicznej i kulturalnej, funduszy UE i współpracy zagranicznej na szczeblu lokalnym i regionalnym. Absolwent Uniwersytetu Wrocławskiego – politologia, europeistyka i niemieznawstwo.

Euroregion Glacensis jest ponadnarodowym dobrowolnym stowarzyszeniem miast i gmin oraz innych osób prawnych z powiatów Náchod, Rychnov nad Kněžnou, Hradec Králové, Trutnov, Jičín, Chrudim, Svitavy, Ústí nad Orlicí, Pardubice i Šumperk po stronie czeskiej oraz powiatów kłodzkiego, ząbkowickiego, wałbrzyskiego, strzelińskiego, świdnickiego, dzierżoniowskiego i miasta Wałbrzych po stronie polskiej. Od 1996 roku jego głównym zadaniem jest wspieranie polsko-czeskiej współpracy transgranicznej i rozwoju obszarów przygranicznych, które łączą bliskie więzi geograficzne i historyczno-polityczne. W czasie swojego istnienia Euroregion Glacensis zrealizował kilkadziesiąt projektów i tysiące ich dofinansował za pośrednictwem swojego instrumentu FMP - Funduszu Mikroprojektów.